

**Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk fjellsenter
Brubakken 2, 2686 Lom
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 948 80 564
fminpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyret.no/jotunheimen>

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler Kari Sveen

Vår ref. 2021/3694-2 432.3

Dykkar ref. 201004700-42

Dato 09.04.2021

Delegert vedtak - Jotunheimen NP - snødekt mark - helikopter - transport av målestaker og annet utstyr - målinger på breer og isfonn - Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE

Dokument i saka

- Søknad om dispensasjon ved brev av 22.03.2021 frå NVE v/ Liss Marie Andreassen
- Sak 13/2016 i nasjonalparkstyret - *Jotunheimen Nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel - 2016-2020 - Bruk av helikopter og snøscooter for bremålingar - Norges vassdrags- og energidirektorat*
- Sak 39/2017 i nasjonalparkstyret - *Jotunheimen nasjonalpark - Dispensasjon - 2017 - Filming med drone for dokumentasjon av Storbreen - NVE*
- Sak 58/2017 i nasjonalparkstyret - *Jotunheimen nasjonalpark - Dispensasjon - Motorferdsel - 2018 - 2020 - Kjøring etter Glitterheimvegen i samband med bremålingar - Norges vassdrags- og energidirektorat*

Saksopplysningar

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ved brev av 22.03.21 sendt slik søknad om forlenging av det fleirårige løyvet som gjekk ut ved årsskiftet 2020/2021:

«Søknad om dispensasjon fra vernereglene i Jotunheimen Nasjonalpark og fra motorferdselreglene i Lom kommune for perioden 2021-2025

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) utfører målinger på tre breer og en isfonn i Jotunheimen: Storbreen (61 °36'N, 8°8'Ø), Hellstugubreen (61 °34'N, 8°26'Ø), Gråsubreen (61 °39'N, 8°37' Ø) og Juvfonne (61 °40' N, 8°21' Ø). Breene blir besøkt 2-4 ganger i året. Undersøkelsene omfatter massebalanse, isbevegelse, endring i frontposisjon og overflatehøyde samt meteorologi. Vi har også i enkelte år andre typer undersøkelser. Massebalansemålingene har vært utført siden 1949 (Storbreen), 1962 (Hellstugubreen og Gråsubreen) og 2010 (Juvfonne) og er av stor vitenskapelig verdi både nasjonalt og internasjonalt. En rekke publikasjoner er laget på bakgrunn av de innsamlede dataene. Storbreen, Hellstugubreen og Gråsubreen er referanseserier til World Glacier Monitoring Service (www.wgms.ch). Vi har i senere år bidratt med materiell om bremålingene til Norsk fjellsenter og Norsk fjellmuseum i Lom til bruk i utstillinger og til geostier i Lom kommune. Målingene på Juvfonne og de øvrige breene brukes også til formidling i Klimapark 2469. Målingene rapporteres i en årlig rapport fra NVE: 'Glaciological investigations in Norway' og i et årlig faktaark. Dataene gjøres i tillegg tilgjengelig fra våre nettsider: <http://glacier.nve.no/glacier/viewer/ci/no/>.

I forbindelse med målingene har vi behov for å benytte snøskuter og helikopter til transport av målestaker og annet utstyr. Dette gjøres ofte i samarbeid med Statens Naturoppsyn/Lom fjellstyre. I

tillegg har vi behov for bilkjøring fra nasjonalparkgrensen i Veodalen til Gråsubekken 2-3 ganger årlig. NVE har tidligere søkt og fått tillatelse til begrenset bruk av motorferdsel i forbindelse med vernereglene og motorferdselreglene. Nåværende tillatelse utløpte ved årsskiftet 2020. NVE søker med dette om å få forlenget tillatelsen for en ny femårsperiode (2021-2025). I denne perioden anslår vi at behovet for snøskuter vil være inntil 1-2 ganger per år per bre og helikopter inntil en gang per år per bre.

I tillegg vil vi ha behov for biltransport i Nasjonalparken til Gråsubekken 2-3 ganger per år. Av og til vil vi ha bruk for å gjøre målinger med drone. I spesielle tilfeller kan hyppigere bruk bli nødvendig, men foreløpig foreligger det ingen planer om dette. Etter avtale på telefon med nasjonalparkforvalter Kari Sveen sender vi denne søknaden samlet til Lom kommune og Jotunheimen Nasjonalparkstyre og ber om tilbakemelding på tiltak etter gjeldende verneforskrifter.»

Hellstugubreen, Gråsubreen og del av Storbreen ligg innan Jotunheimen nasjonalpark, medan Juvfonne ligg utanom vernegrensa.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndigheit for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhald av vedtekter gjeldande frå 01.01.2020. Styret har i møte 11.05.16 delegert nærare definerte saker til nasjonalparkforvaltar. Saker med etablert forvaltningspraksis er delegert, og tilsvarande søknader er behandla av styret i 2016 og 2017.

Verneformål – forskrift

Motorferdsel

Verneforskrifta § 3, pkt. 6.1, set eit generelt forbod mot motorferdsel i nasjonalparken: «*Motorferdsel er forbode på land og vatn, medrekna start og landing med luftfartøy, og lågtflyging under 300 m over bakken.*»

Forvaltningsstyresmakta med heimel i § 3 pkt. 6.3. s) gi løyve til: «*Bruk av snøskuter i samband med snømålingar.*»

Det er ikkje noko spesifisert dispensasjonsformål for forskning og liknande under pkt. 6.3 når det gjeld bruk av helikopter eller køyring etter Glitterheimvegen.

Bruk av helikopter og bermarkskøyring krev derfor dispensasjon i medhald av den generelle dispensasjonsheimelen i § 4. Denne er erstatta av naturmangfaldlova, § 48

Drone

Verneforskrifta § 3 pkt. 7.2 om støy har forbod mot bruk av «*modellfly og liknande*» i nasjonalparken. Det er tolka at «*og liknande*» omfattar dronar. Det er ikkje spesifisert unntaksregel for denne typen tiltak, og ein søknad om dispensasjon krev da behandling etter den generelle dispensasjonsheimelen i § 4, dvs. vurdering etter naturmangfaldlova § 48.

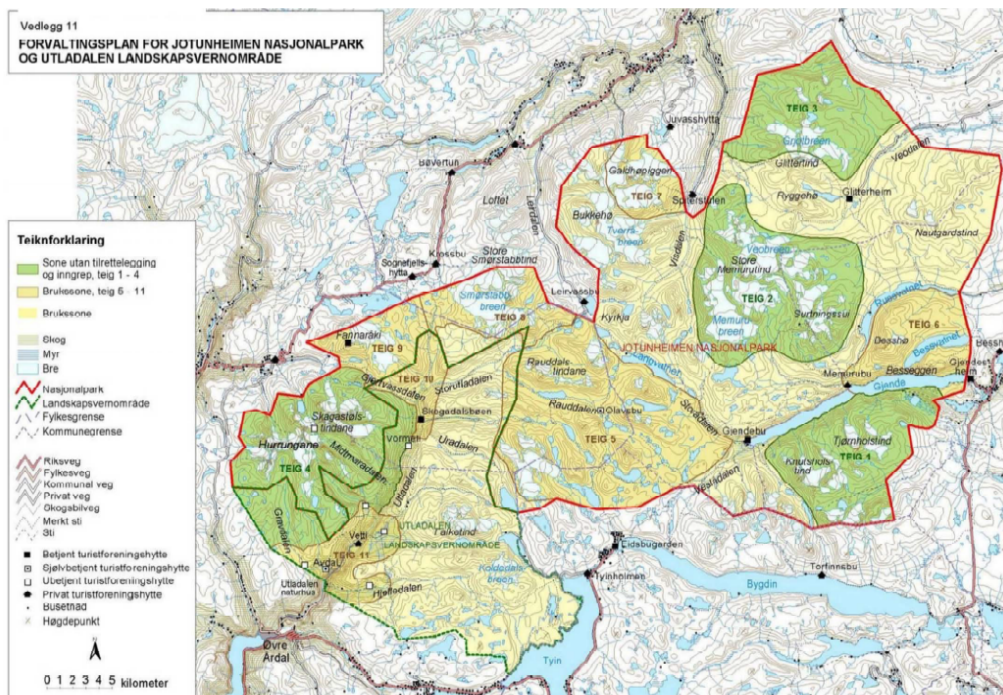
Forvaltningsplan (utkast 2008)

Formål med transporten er breforsking, og kap. 8.17. *FORSKING OG UNDERVISING* har ei generelt positiv haldning til tiltak som kan bidra til å auke kunnskapen:

«- - - Forsking er også viktig for verneområda for å auke kunnskapen om områda og kva for ein verdi dei har for samfunnet. Etter framlegg til verneforskrifter (§ 4 NP og i LVO) kan fylkesmannen gi løyve til vitskaplege undersøkingar når dette ikkje strir mot formålet med vernet. - - -

Forsking treng ofte faste innretningar og bruk av motoriserte kjørety. Når forskinga har som mål å auke kunnskapen om naturen og naturgrunnlaget i verneområda og dette ikkje kjem i strid med verneformålet, vil det vere avgjerande om nytten og føremonene av forskinga er større enn ulempene som eventuelle inngrep og motorferdsel medfører. Forskingsresultata skal formidlast til forvaltningsstyresmakta. - - -»

Forvaltningsplanutkastet frå 2008 gjev ikkje føringar for bruk av dronar, ettersom det var ein lite nytta teknologi da planen vart utarbeidd. Reglar for bruk av «modellfly og liknande» kom inn i verneforskrifta ved revisjonen i 2014. Ein finn det likevel relevant å nytte sonedelinga som har vore brukt heilt frå første forvaltningsplanen vart godkjent i 1998, med ulike soner etter grad av tilrettelegging. Gjennom differensiert forvaltningspraksis tek ein sikte på å halde områda markert med grønt på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrta. Sonene gjeld både for tekniske inngrep og ulike aktivitetar, som t.d. bruk av dronar.

Naturmangfaldlova

§ 48 første ledd opnar for dispensasjon frå vernevedtak i særskilde tilfelle:

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.»

Naturmangfaldlova § 48 set svært strenge krav til når ein dispensasjon eventuelt kan vurderast, men opnar for tiltak som «*ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig*». Begge vilkår må vere oppfylt. Dispensasjon *må* heller ikkje gjevast om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruksar frå overordna styremakter spelar også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikkje brukast for å utvide rammene gjeve i vernevedtaket, men er ein sikkerheitsventil som skal fange opp uføresette eller spesielle tilfelle som ikkje vart vurdert på vernetidspunktet.

Verneformål

Formålet med vern av nasjonalparken er «*å ta vare på eit stort, samanhengjande og villmarksprega naturområde i overgangen mellom austlandsk og vestlandsk fjellnatur som inneheld særprega og representative økosystem og landskap utan tyngre naturinngrep*. - - - Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- *Eit høgfjellsøkosystem med eit eigenarta og variert naturmangfald, medrekna artar, bestandar, naturtypar og geologi*
- - - -

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Alle dispensasjonar skal også vurderast etter prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12.

Presedens

Forskninga og registreringane til NVE i Jotunheimen er unike pga dei lange tidsseriane, og ein kan ikkje sjå at det vil koma liknande søknader. Faren for presedens er minimal.

Bruk av dronar for filming i nasjonalparken er avgrensa til nytteformål og tiltak av stor allmenn interesse. Det kan ikkje gjevast for reint private tiltak som skaper uheldig presedens ved at ein må vente svært mange liknande søknader til same formål.

Vurdering

NVE har utført ulike målingar på brear i Jotunheimen heilt sidan 1949 (Storbreen) og 1962 (Hellstugubreen og Gråsubreen). Måleprogrammet var oppretta før nasjonalparken vart oppretta. Breane blir besøkt 2-4 gonger i året, og registreringane omfattar massebalanse, isbevegelse, endring i frontposisjon og overflatehøgde samt meteorologi. Målingane er av stor vitenskapleg verdi både nasjonalt og internasjonalt. Storbreen, Hellstugubreen og Gråsubreen er referanseseriar til World Glacier Monitoring Service pga dei lange seriane.

Målingane blir vurdert å høg nytteverdi, og aukar kunnskapsgrunnlaget om nasjonalparken. Det er etablert gode rutinar for gjennomføring, og motorferdsla har avgrensa omfang.

Målingane gjev verdfull kunnskap om breane og endringane av desse over tid. Dette opnar for å kunne gje gje dispensasjon for bruk av både snøskuter (verneforskrifta i § 3 pkt. 6.3. s), helikopter (nml § 48), bil på Glitterheimvegen (nml § 48), og bruk av drone (nml § 48).

Det er samarbeid med Lom fjellstyre skutertransport, noko som bidrar til å redusere den samla motorferdsla i området. Behov for helikopter er anslått til inntil ein tur årleg til kvar bre.

Køyring etter bilvegen vil ikkje gå ut over verneverdiar eller verneformål. Motorferdsla har avgrensa omfang, og utgjør svært lite i høve til samla ferdsel på veggen.

Etter lov om motorferdsel i utmark er små luftfarty som dronar ikkje rekna inn, da lova berre omfattar farkostar som er store nok til å frakte ein person. Dronar har etter kvart vorte eit viktig hjelpemiddel for ulike typar dokumentasjon og kartlegging. Denne saka gjeld dokumentasjon som vil auke kunnskapen om verneområdet. Delen av Storbreen som er innan nasjonalparken ligg i teig 8 i såkalla «brukssone» i rettleiande utkast til forvaltningsplan frå 2008. Om desse sonene står m.a.:

«Det er store naturkvalitetar i områda med brukssone. Det er eit mål å ta vare på desse samstundes som områda vert brukt, ikkje minst for friluftsliv. Retningslinjer og tiltak tek sikte på å finne den optimale balansen mellom bruk og vern.»

Hellstugubrean og Grusubrean ligg innan dei grønne teigane 2 og 3 på forvaltningsplankartet. I dei grønne sonene er innvilga saker i hovudsak knytt til ulike former for dokumentasjon, der det også er sett vilkår knytt til dyreliv og vilkår om å unngå flyging i helg av omsyn til friluftsliv. Ein elektrisk drone er knapt høyrbar på litt avstand, men mange vil likevel oppleve dronar som forstyrrande element. Dersom ein unngår nærføring mot sårbare viltbiotopar som rovfuglreir og held generelt god avstand til vilt som oppheld seg i området, vil bruk av drone truleg ha relativt liten direkte innverknad på verneverdiane. Søknaden presiserer ikkje kva tid på året bruk av dronar kan vera aktuelt, men ein legg til grunn at det vil vera mest aktuelt på seinsommar og haust når mesteparten av snøen har smelta. Dersom det skal nyttast drone til andre tider av året enn tidsrommet som vert lagt inn i det fleirårige løyvet, må vi få ein spesifisert søknad med lokalitet og nøyaktig tidsrom for å kunne vurdere den i høve til fuglelivet og omsyn til hekking.

Vurdering etter naturmangfaldlova §§ 8-12:

- **Kunnskapsgrunnlaget** (§ 8) om naturmangfald og biologiske verdiar i områda rundt breane er bra. Ein har avgrensa kunnskap når det gjeld dronar og eventuelle effektar av bruken. Motorferdsel i dette avgrensa omfanget vil i liten grad påverke dyrelivet eller vera til sjenanse for friluftsliv. Påverknaden vil i hovudsak gjelde støy i eit avgrensa tidsrom.
- **Føre-var-prinsippet** (§ 9) tilseier at ein har streng praksis for motorferdsel i verneområdet, men desse målingane er eit godt etablert tiltak med høg nytteverdi. Erfaring med NVE sin aktivitet i området over fleire år viser at det er liten grunn for å frykte uføresette verknader. Ut frå føre-var-prinsippet i § 9 er det likevel viktig å unngå nærføring til hekkelokalitetar for rovfugl eller køyre nær vilt som måtte finnast i området. Det er ikkje definert tidsrom for bruk av drone, men ein legg til grunn at dette vil vera mest relevant for oversiktsfoto på seinsommar/haust når snøen rundt breane er smelta. Dronebruk må haldast utanom hekkesesong og den sårbare perioden når rovfugl er i etableringsfasen.
- Etter § 10 **“Økosystemtilnærming og samlet belastning”** skal eit vedtak vurderast i høve til samla påverknad/forstyrring, om eit løyve kan skape presedens, og såleis kan bidra til ei gradvis forringing av området og utholing av verneforskrifta. Denne typen målingar er ikkje aktuelle for mange andre aktørar, og vi ikkje skape uheldig presedens.
- Tiltaket medfører ikkje miljøforringing, og nml § 11 blir såleis ikkje vurdert som relevant.
- § 12 **Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetode**: Målingane vil ikkje kunne gjennomførast på ein effektiv måte utan bruk av motoriserte hjelpemiddel for transport av utstyr. Tiltaket vil ikkje setja varige spor, men gje litt støy i eit avgrensa tidsrom. Av omsyn til at **«ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving»** – jf. formålsparagrafen i verneforskrifta – bør ikkje motorisert transport utførast i helger, når det normalt er størst friluftslivsaktivitet. Bruk av drone for oversiktsfoto er mindre belastande enn andre motoriserte hjelpemiddel

der filming frå lufta blir vurdert å vera av stor nytteverdi. Drone vil vera beste tekniske hjelpemiddel dersom vilkår for å gje løyve elles er til stades.

Konklusjon

Kartlegging av breane gjev viktig kunnskap, og bruk av motoriserte hjelpemiddel for transport og drone for filming rundt dei aktuelle breane på seinsommar/haust vil ikkje vera i strid med verneformålet, eller gå ut over verneverdiane, jf. krava i naturmangfaldlovas § 48.

På bakgrunn av etablert forvaltningspraksis og vurderingar blir det gjort delegert vedtak.

Vedtak:

NVE får med heimel i verneforskrift og naturmangfaldlova dispensasjon for nødvendig motorferdsel i samband med bremålingar i Jotunheimen nasjonalpark, i tråd med søknad av 22.03.21. Løyve for bruk av snøskuter er heimla i verneforskrifta § 3 pkt. 6.3. s). Bruk av helikopter og bruk av bil på Glitterheimvegen blir gjevne med heimel i naturmangfaldlovas § 48, jf. § 4 i verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark.

Dispensasjon for motorferdsel gjeld med følgjande vilkår:

- 1. Løyvet gjeld for perioden 2021-2025.**
- 2. Bruk av bil er knytt til transport av utstyr for målingar på Gråsubreen. Løyvet gjeld for inntil 3 turar årleg på strekninga frå bommen i Veodalen og inn til Gråsubekken.**
- 3. Breane blir besøkt 2-3 gonger i året, og løyvet gjeld to turar med snøskuter og ein tur med helikopter til kvar av breane pr. år. Bruk av snøskuter skal i størst mogleg grad samordnast med Lom fjellstyre sine aktiviteter**

Med heimel i naturmangfaldlovas § 48, jf. § 4 i verneforskrift for Jotunheimen NP, får NVE dispensasjon for filming med drone for kartlegging av endringar på breane.

For bruk av drone gjeld følgjande vilkår:

- 1. Løyvet gjeld for perioden 2021-2025.**
- 2. Området er avgrensa til nærområda rundt breane som inngår i overvakingsprogrammet.**
- 3. Flyging nær dyr og fugl skal unngåast.**
- 4. Dronebruk skal leggst utanom hekketid for rovfugl, og gjeld for perioden 15. juli-15. okt. Dersom det skulle oppstå behov for dronefilming utanom denne tida av året, må det sendast separat søknad med detaljerte opplysningar om lokalitet og tidsrom.**

For både motorferdsel og dronebruk gjeld følgjande:

- SNO v/ Rigmor Solem skal ha melding om dato(ar) seinast dagen før transport. Mobil 959 65 158, eller e-post rigmor.solem@miljodir.no**
- Det skal haldast god avstand til fuglar og vilt, og det skal takast omsyn til beitedyr.**
- Ved observasjon av rovfugl, må droneflyginga utsetjast til fuglane har trekt unna.**
- Det skal haldast avstand til eventuelle turfolk som er i området, og motorferdsel og droneflyging skal av omsyn til friluftslivet skje på vekedagar og ikkje i helger.**

Nasjonalparkforvaltninga ber om årleg tilbakemelding ved e-post innan utgangen av året, som viser samla omfang av motorferdsel og dronebruk knytt til NVE si verksemd i nasjonalparken.

Vedtaket kan påklagast etter reglane i forvaltningslova. Eventuell klage skal stilast til Miljødirektoratet, men sendast via nasjonalparkstyret innan 3 veker etter mottatt vedtak.

Med helsing

Kari Sveen
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Kopi til:

SNO v/ Rigmor Solem

Lom fjellstyre

Lom kommune

Statsforvalteren i Innlandet

Eldrid Nedrelo

Postboks 94

Midtgard

Postboks 987

2686

2686

2604

LOM

LOM

LILLEHAMMER